

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till Gatu- och samhällsmiljönämnden

Datum:
2020-10-28

Diarienummer:
GSN-2020-02474

Handläggare:
Nina Jansson

Handlingsplan för offentliga toaletter

Förslag till beslut

Gatu – och samhällsmiljönämnden föreslås besluta

1. **att** anta handlingsplan för offentliga toaletter i Uppsala,
2. **att** anta utformning av offentliga toaletter i Uppsala.

Sammanfattning

En uppdatering har gjorts av de Riktlinjer och handlingsplan för offentliga toaletter som antogs av gatu- och samhällsmiljönämnden 25 oktober 2017. Vid uppdateringen har strukturen i dokumentet setts över och innehållet delats upp i två nya dokument, en handlingsplan för offentliga toaletter samt ett dokument om utformningen av offentliga toaletter.

Ärendet

En uppdatering har gjorts av de Riktlinjer och handlingsplan för offentliga toaletter som antogs av gatu- och samhällsmiljönämnden 25 oktober 2017. Vid uppdateringen har strukturen i dokumentet setts över och innehållet delats upp i två nya dokument, en handlingsplan för offentliga toaletter samt ett dokument om utformningen av offentliga toaletter.

Handlingsplanen ligger till grund för hur de offentliga toaletterna ska utvecklas på kort- och lång sikt. I planen anges vilka nya platser och områden som bör prioriteras vid utveckling av nya toaletter. Jämfört med tidigare handlingsplan har utbudet av offentliga toaletter förstärkts i kransorterna och södra staden

I dokumentet utformning av offentliga toaletter beskrivs vilka krav som ställs på offentliga toaletter. Det finns också exemplet på hur utformning av olika sorters toaletter samt förslag på olika drift- och upplåtelseformer av offentliga toaletter.

De åtgärder som föreslås i handlingsplanen avses arbetas in i nämndens kommande drift- och investeringsbudget.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

Ekonomiska konsekvenser

Uppskattad kostnad för investering samt drift och skötsel av offentliga toaletter framgår i dokumentet utformning av offentliga toaletter. Medel till utveckling av offentliga toaletter tas med i arbetet med nämndens kommande budget, hänsyn tas då även till andra närliggande och beslutade investeringsarbeten.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse daterad 2020-10-28

Bilaga 1: Handlingsplan för offentliga toaletter i Uppsala kommun

Bilaga 2: Utformning av toaletter i Uppsala kommun

Bilaga 3: Tidplan och kostnader för offentliga toaletter

Stadsbyggnadsförvaltningen

Mats Norrbom

Stadsbyggnadsdirektör

Aktiverande styrdokument

Datum:
2020-10-27

Diarienummer:
GSN-2020-02474

Beslutsfattare:
Gatu- och samhällsmiljönämnden

Dokumentansvarig:
Per-Rickard Rönnberg

Handlingsplan för offentliga toaletter i Uppsala kommun

Inledning

Gatu- och samhällsmiljönämnden antog 2017 dokumentet Riktlinjer och handlingsplan för offentliga toaletter i Uppsala. Vid den här uppdateringen särskiljs dokumentet och i två delar, dels i dokumentet "Handlingsplan för offentliga toaletter" och dels i dokumentet "Utformning av offentliga toaletter".

Bakgrund

I takt med Uppsalas snabba tillväxt ökar också aktiviteten i staden. Allt fler vistas och transporterar sig i staden och nya attraktioner som temalekplatser gör att behovet av offentliga toaletter ökar. Uppsala strävar efter att vara en stad för alla. Här spelar tillgången till offentliga toaletter stor roll ur jämställdhet och jämlikhetsperspektiv. För en tillgänglig och levande stad är möjligheten till toaletter i det offentliga rummet en viktig faktor.

Flera andra kommuner arbetar aktivt med offentliga toaletter, Stockholm stad är just nu i ett expansivt skede och bygger många nya toalettbyggnader. Närliggande kommuner Linköping och Norrköping arbetar främst med reklamfinansierade toaletter och de flesta toaletter finns på grund av sådant samarbete. Malmö stad och Varberg kommun är exempel där man arbetat med åtgärdsprogram för att nå mål och förbättra arbetet med offentliga toaletter med goda resultat.

Idag finns sju toalettbyggnader och fem bajamajor i Uppsala. Under de senaste åren har nya toaletter placerats i bland annat stadsträdgården och vid boulevanen i Ulleråker. Toaletterna är mycket uppskattade och för att tillgodose behov från såväl uppsalabor som besökare av staden behövs fler attraktiva toaletter placerade på strategiska platser. Offentliga toaletter utsätts ofta för skadegörelse som ger högre driftkostnader. Hösten 2020 beslutades att pengarna från Frans Otto Törnlunds stiftelse ska gå till att finansiera sex tanktoalettbyggnader av enklare modell. Dessa placeras i sex parker, varav fem har bajamajor idag.

Utöver kommunens toalettbyggnader finns kommunala toaletter på bland annat bibliotek runtom i staden. Det finns även ett antal icke kommunala toaletter på offentlig platsmark som alla har möjlighet att använda.

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att ge en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för fortsatt utveckling av kommunala offentliga toaletter i Uppsala kommun. Den fokuserar på konkreta åtgärder för att uppnå kommunens mål. Handlingsplanen ska fungera som ett levande dokument och ska tillsammans med *Utformning för offentliga toaletter i Uppsala kommun* och andra dokument vara vägledande vid utförandet av åtgärder.

Omfattning

Handlingsplan för offentliga toaletter i Uppsala kommun är ett kommunalt styrdokument som visar visioner och mål för Uppsala kommuns arbete.

Handlingsplanen ska tillsammans med utformningsdokumentet vara ett underlag i utvecklingen av kommunens offentliga toaletter och ska förtydliga kommunens ambitioner när det gäller kommunala offentliga toaletter. Handlingsplanen gäller centrala Uppsala och stadsdelar samt kransorter i Uppsala kommun.

Handlingsplanen omfattar inte naturområden och badplatser. Tidsramen för handlingsplanen är satt till år 2025.

Ansvar, genomförande och spridning

Gatu- och samhällsmiljönämnden i Uppsala kommun är ansvariga gällande arbetet med offentliga toaletter samt ansvarar för åtgärder och drift.

Mål och åtgärder

Målet med Handlingsplanen är att öka tillgängligheten av offentliga toaletter. Detta sker som ett steg i Uppsala kommuns mål om att vara en stad för alla. Handlingsplanen har en tidsplan som stäcker sig fram till år 2025. För de åtgärder som föreslås äskas medel i investeringsplanen som utgör en del av nämndens budget. Nybyggnationer och renoveringar ska med fördel ske i samband med andra projekt i staden. Nedan beskrivs åtgärder, den befintliga situationen och förslag till nya offentliga toaletter.

Drift

För att säkra god standard krävs en samlad organisering av drift och underhåll för de toaletter som styrs av riktlinjerna. Driftkostnader varierar mycket beroende på vilken plats toaletten ligger och i vilken utsträckning den används.

Information

En karta tas fram som beskriver offentliga toaletters placering och typ. Kartan tillgängliggörs för alla på Uppsala kommuns hemsida, samt i en applikation som skapas för ändamålet. Samarbete med Destination Uppsala utreds, då intresse att visa upp de offentliga toaletterna på deras turistkarta finns från både kommun och Destination Uppsala.

Öppettider

För att ytterligare säkra en god standard ges som förslag att se över öppettider på de offentliga toaletterna. Genom att hålla toaletterna stängda på natten förväntas kostnaden för vandalisering minska. Öppettiderna kan anpassas efter placering och kundunderlag. På platser som befolkas kvällstid, som till exempel centralstationen, kan det finnas ett behov av att ha längre öppettider. Patrullerande ordningsvakter bör även rondera toaletterna.

Bemannade toaletter

En bemannad toalett skulle innebära en ökad känsla av trygghet i samband med toalettbesök. Med en bemannad toalett kan man säkra en högre standard på toaletten då personalen kontinuerligt kan städa toaletterna. I Uppsala stad skulle en bemannad toalett med fördel kunna placeras i de centrala delarna, men närhet

till centralstationen, stora torget alternativt Stadsträdgården. Denna skulle kunna integreras i en redan befintlig byggnad för att minska på kostnaderna. En bemannad toalett skulle med fördel planeras att placeras vid den planerade tågstationen i Bergsbrunna. Den bemannade toaletten bör innehålla flera toaletter, vara anpassad för rörelseförhindrade samt ha skötbord som är på en könsneutral plats för att både män och kvinnor ska kunna använda sig av utrymmet.

Befintliga toaletter

I dagsläget finns offentliga toalettbyggnader på 13 platser i Uppsala kommun. Dessa består av fristående toalettbyggnader samt tanktoaletter och bajamajor som är placerade i ett flertal av kommunens stadselsparker. I *tabell 1* finns en beskrivning av kommunens befintliga offentliga toaletter. *Bilaga 1* visar placeringen av de befintliga toaletterna i en karta. I *bilaga 5* finns en beskrivning över drift- samt investeringskostnader samt eventuella åtgärder.

Tabell 1: Placering, av Uppsala kommuns befintliga offentliga toaletter.

Stadsdel	Placering
Centrum	Nybron
Fjärdingen	Stadsträdgården: café Gula villan
Fjärdingen	Stadsträdgården: dansbanan
Fjärdingen	Stadsträdgården: lekplatsen
Gamla Uppsala	Groaplan
Gränby/Löten	Gränbyparken
Kungsängen	Husbilsparkeringen
Kungsängen	Tullgarnsparken
Kvarngärdet	Kapellgärdesparken
Kåbo	Carolinaparken/ Engelska parken
Sala backen	Källparken
Ulleråker	Boulebanan
Valsätra	Valsätraparken
Årsta	Årstaparken

Utvecklingsområde 1: nya toaletter i Uppsala centralort

Nedan beskrivs olika platser i Uppsala centralort där det finns behov av offentlig toalett. Parkplanen som antogs 2012 har legat till grund för valet av platser. Hänsyn har också tagits till utvecklingsprogram för olika stadsdelar. En beskrivning av parker och stadsdelar finns i ett separat dokument. Destination Uppsala har även hjälpt till med underlag gällande turistnäringens behov av offentlig toalett. Först följer en motivering till val av platser och i *tabell 2* redovisas de olika valen i en tabell. I *bilaga 2* presenteras valen av placering i en karta. I *bilaga 4* finns en tidplan och i *bilaga 5* finns en beskrivning över drift- samt investeringskostnader.

Centrum Nordost

Enligt besöksstatistik från Uppsala City rör sig flest människor till fots kring Svartbäcksgatan, Dragarbrunnsgatan och St: Persgatan. Ett område med många målpunkter inom handel, service och institutioner. Tillgången till en offentlig toalett inom detta område är bristfällig i jämförelse med andra delar av centrum trots att flest människor rör sig här. Att tillgodose denna del med fler möjligheter till toalettbesök är välbehövligt. Vid nyinvestering är integration i befintlig byggnad och samarbeten med näringsidkare att föredra då få tillgängliga ytor finns.

Flogstaparken

Denna stadsdelspark är en park för alla åldrar. Här finns gungor, studs matta, rutschkana och Uppsalas största klätterställning för de små. I parken finns även en basket- och beachvolleybollplan och förutom det finns det flera sittplatser, gräsytor för picknick och en skogsträdgård med ätbara växter. Detta är en park där många vistas länge och därför är det viktigt att det finns en offentlig toalett här.

Kastellparken

Kastellparken är en stadsdelspark i Nyby-Gamla Uppsala. Parken har temat trafik och brukar kallas för trafiklekparken. Parken har små hus och vägar, lekfordon, trafikljus och övergångsställen som gör att det är perfekt för barnen att leka med cykel eller sparkcykel. Det finns även gungor, gungbräda, karuseller och sandlåda i parken.

Dessutom har parken flera sittplatser och vindskydd, en boulebana, klätternät, basketplan och en hinderbana. Parken har möjlighet till många olika aktiviteter för olika åldrar och därför anses det viktigt att det finns en offentlig toalett här.

Odinslund

Det finns ett stort behov av offentliga toaletter i anslutning till flera av Uppsalas centrala besöksmål. Destination Uppsala har samlat in synpunkter från ansvariga inom turistnäringen som pekat på olika platser som är i behov av offentliga toaletter. Uppsala slott, Odinslund och Riddartorget är exempel på sådana platser. En offentlig toalett på Odinslund skulle täcka in behovet vid slottet samt Riddartorget och även vid Uppsala domkyrka. Eventuell integrering i ny byggnad; förslagsvis i samband med pågående planering av kvarteret Ubbo.

Sara Lisas park

Sara Lisas park är en stadsdelspark i Sävja som har klätternät, gungbrädor, rutschbana, karusell med mjukt underlag under i granulat i färgglada färger. Det finns även en pumtrackbana och flera sittplatser och grillbord. I närhet till parken finns ett utegym och fotbollsplaner. Denna plats skulle behöva en offentlig toalett då det är en plats som besöks av många.

Siegbahnsparcken

Parken ligger i Rosendalsområdet som har utvecklats mycket de senaste åren. Parken består av två parker som är uppdelade i flera parkdelar med olika karaktärer. Det finns en äventyrslekplats, klättertorn, grodlekplats och en äng med plats för bollspel. Naturreservatet Stadsskogen och Kronparken ligger i nära anslutning. Parken förväntas dra till sig människor från andra delar av staden.

Södra staden

I planeringen av Södra staden behöver ett behov av offentliga toaletter i stadsdelsnoderna utredas. Platser som skulle kunna vara relevanta är platser med goda kommunikationer och med besökare utifrån. En bemannad toalett föreslås i anknötning till den planerade tågstationen i Bergsbrunna.

Tallparken/Musikparken

Lekplats med aktiviteter för olika åldrar så som multisportplan, boulebana, pulkabacke och skog. Ligger i beläget i område med många typer av bostäder och lockar en bred publik.

Vallbydungen

En populär temalekplats med cirkustema som lockar besökare långväga. Denna park ligger i stadsdelen Fålhagen och är en populär temalekplats med cirkustema som lockar besökare långväga. Parken har träfigurer, studs matta, scen, gungor, karusell, rutschbana och ett litet parti med skogs dunge som barnen även kan leka i. Parken har också ett utegym och en boulebana för vuxna. Detta är en park som besöks av många i olika åldrar och därför skulle en offentlig toalett vara bra att ha här.

Vasaparken

Vasaparken är en kvarterspark med många olika rum. Då parken rymmer en utflyktslekplats är det stort fokus på lek, samtidigt är platsen en populär plats för picknick och umgänge. I parken ligger museet Biotopia som drar många besökare, framförallt barn. Platsen är en strategiskt viktig plats för en toalett då den även ligger centralt och i ett område där många rör sig. En toalett här kan därför tillgodose fler användare än besökare av parken. En nyinvestering bör med fördel göras i dialog med Biotopia.

Tabell 2: Placering för föreslagna offentliga toaletter i Uppsala centralort

Stadsdel	Placering
Centrum	Centrum nordost
Fjärdingen	Odinslund
Flogsta	Flogstaparken
Fålhagen	Vallbydungen
Gottsunda	Musikparken
Luthagen	Vasaparken
Nyby	Kastellparken
Polacksbacken	Siegbahnsparcken
Sävja	Sara Lisas park

Utvecklingsområde 2: nya toaletter i kransorter

Offentliga toaletter kan komma att behövas i kransorter med mycket rörelse, på platser som lekplatser eller knutpunkter där flera vägar möts eller på annat sätt är gynnsamma för pendlare. Toaletterna bör ligga nära busslinjer eller tåglinjer mot Uppsala och andra större orter. Kransorterna ska gärna ha tillgång till en matvarubutik och ha ett så stort upptagningsområde som möjligt. I Uppsala kommun finns fem stycken pendelstråk med pendlarparkeringar inom kommungränsen. De mest relevanta platserna för offentlig toalett på pendelstråken är Björklinge, Storvreta och Järlåsa. Hänsyn har tagits till orternas storlek, placering, kommunikationer samt service.

Storvreta växer och är Uppsala kommuns största tätort efter Uppsala. I Storvreta finns idag tre pendlarparkeringar i anknytning till tågstationen varav den största har 23 platser. En ny detaljplan för södra Storvreta håller på att tas fram, där ett nytt centrum med tågstation, bussterminal, handel, verksamheter och bostäder planeras. Det finns därav ett underlag för att en offentlig toalett kan behövas i kransorten. I Storvreta finns en park som heter Rörparken som har pirattema. Parken har linbana, lekhus och gung- och klätterställningar. I Rörparken kan det vara bra att ha en tanktoalett då många vistas där under en längre tid.

Björklinge och Järlåsa ligger nära Uppsala och många pendlar från dessa kransorter och därför kan det vara bra om det finns tillgång till en offentlig toalett på dessa platser. Björklinge har en pendlarparkering med 39 platser i anknytning till busshållplatsen och Järlåsa har en pendelparkering med 21 platser i anknytning till busstationen. Förslag till placering av offentliga toaletter i Björklinge och Järlåsa är inte beslutat, men alternativ kan vara antingen vid pendlarparkeringarna eller i välbesökta parker. Lekplatsen High Chaparall i Vänge är också en eventuell framtida plats som kan behöva en offentlig toalett.

Toalettbyggnader i kransorter bör vara självständande med regelbunden tillsyn. I parker är tanktoalett ett bra alternativ. Det vore bra att utvärdera hur användningen av toaletterna har fungerat. Om utvärderingsperioden visar att det har fungerat bra kan fler kransorter utredas som aktuella för toaletter. Informationen om pendlarparkeringarna har hämtats från Region Uppsalas register över aktuella pendlarparkeringar.

I *tabell 3* beskrivs placering för föreslagna offentliga toaletter i Uppsalas kransorter. *Bilaga 3* presenterar valen av placering i en karta. I *bilaga 4* finns en tidplan och i *bilaga 5* finns en beskrivning över drift- samt investeringskostnader.

Tabell 3: Placering för föreslagna offentliga toaletter i Uppsalas kransorter

Tätort	Placering
Björklinge	Centrum
Järlåsa	Ej beslutat
Storvreta	Ej beslutat
	Rörparken
Vänge	Ej beslutat

Mål: tidsplan för utveckling av nya toaletter

I *bilaga 4* beskrivs en tidplan över när åtgärder ska genomföras och i *bilaga 5* redovisas vilka investerings- och driftkostnader som tillkommer. Kostnaderna är beräknade på de kostnadsexempel som beskrivs under avsnittet Typer av toaletter i Riktlinjerna för offentliga toaletter. Ränteavskrivning tillkommer utöver dessa kostnader.

Uppföljning

Stadsbyggnadsförvaltningen är ansvarig för handlingsplanen och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. De uppställda målen i handlingsplanen följs upp årligen.

Relaterade dokument

Parkplan för Uppsala kommun (2012)

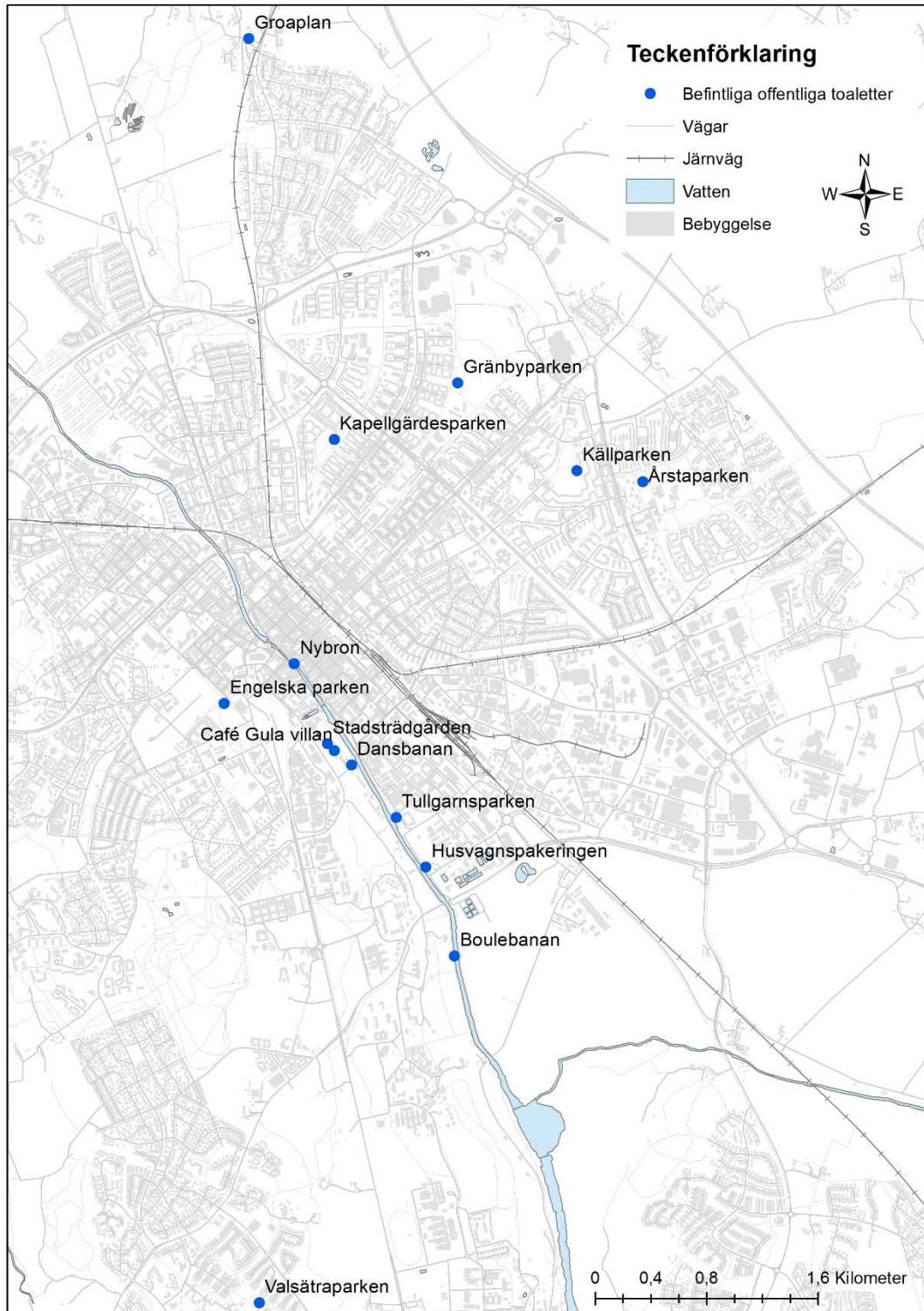
<https://www.uppsala.se/contentassets/6cbc31e4e45f47c1b74f2c9d7c142274/parkplan-plankarta1-kvartersparker-stadsdelsparker-smaparker.pdf>

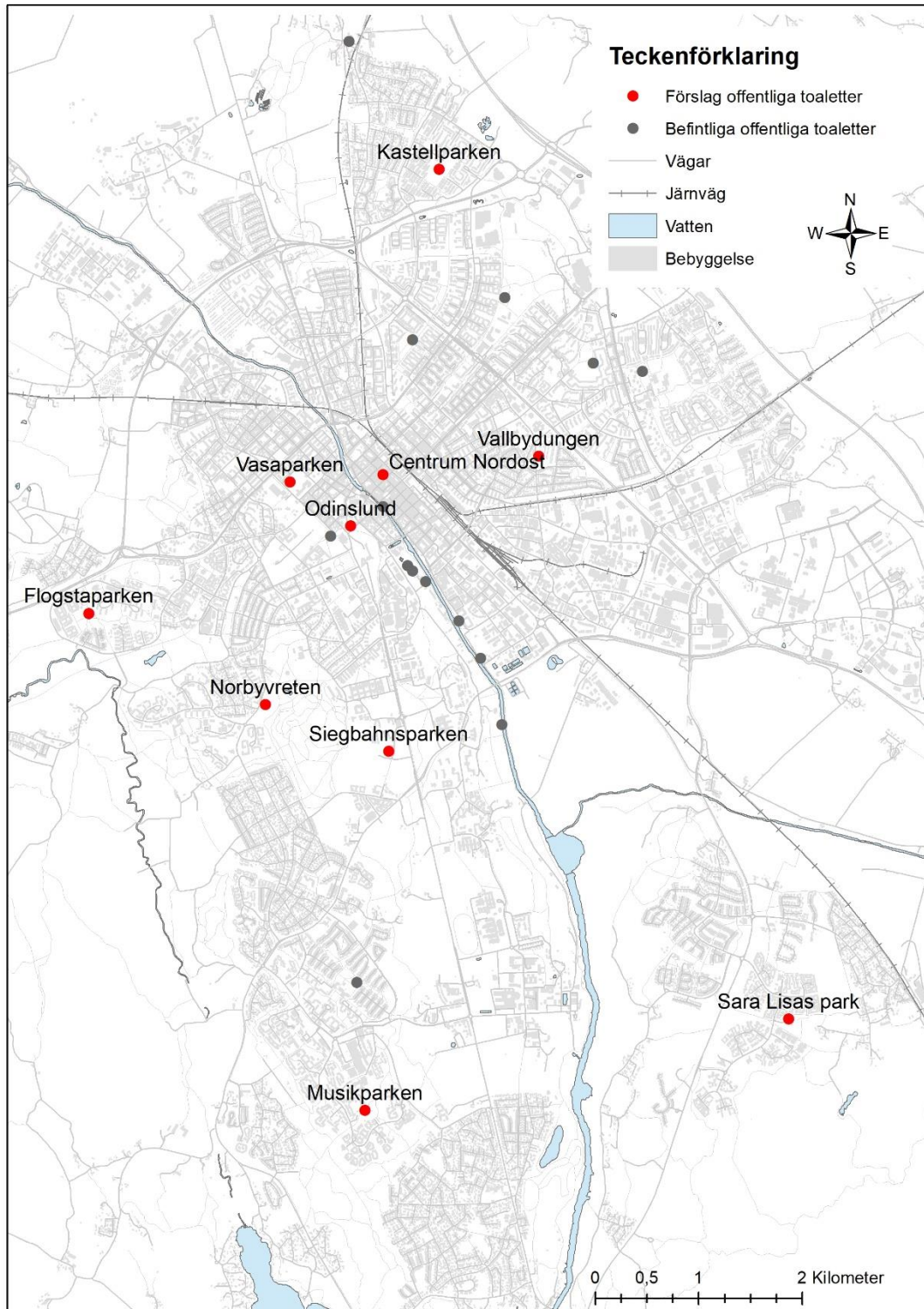
Utformning av offentliga toaletter i Uppsala kommun (2020)

Bilagor

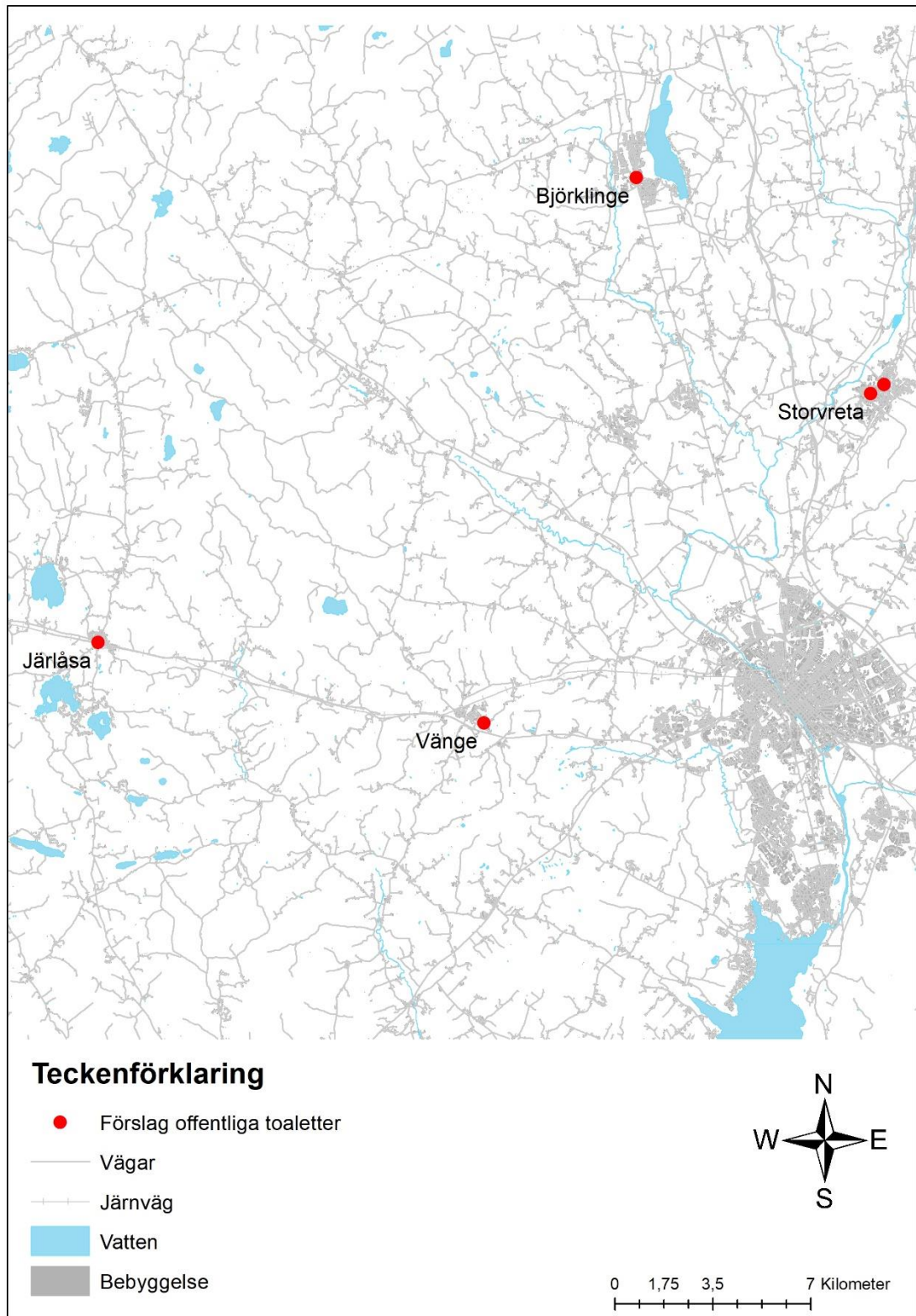
- Befintliga kommunala toaletter
- Visionskarta offentliga toaletter år 2025
- Visionskarta offentliga toaletter kransorter år 2025

Bilaga 1 - Befintlig situation

Bilaga 2 – Vision 2025

Bilaga 3 – Visionskarta offentliga toaletter kransorter år 2025

Datum:
2020-10-27Diarienummer:
GSN-2020-02474**Aktiverande styrdokument**Beslutsfattare:
Gatu- och samhällsmiljönämndenDokumentansvarig:
Per-Rickard Rönnberg

Utformning av offentliga toaletter i Uppsala kommun

Inledning

Gatu- och samhällsmiljönämnden antog 2017 dokumentet Riktlinjer och handlingsplan för offentliga toaletter i Uppsala. Vid den här uppdateringen särskiljs dokumentet och i två delar, dels i dokumentet ”Handlingsplan för offentliga toaletter” och dels i dokumentet ”Utformning av offentliga toaletter”.

Bakgrund

I takt med Uppsalas snabba tillväxt ökar också aktiviteten i staden. Allt fler vistas och transporterar sig i staden och nya attraktioner som temalekplatser gör att behovet av offentliga toaletter ökar. Uppsala strävar efter att vara en stad för alla. Här spelar tillgången till offentliga toaletter stor roll ur jämställdhet och jämlikhetsperspektiv. För en tillgänglig och levande stad är möjligheten till toaletter i det offentliga rummet en viktig faktor.

Flera andra kommuner arbetar aktivt med offentliga toaletter, Stockholm stad är just nu i ett expansivt skede och bygger många nya toalettbyggnader. Närliggande kommuner Linköping och Norrköping arbetar främst med reklamfinansierade toaletter och de flesta toaletter finns på grund av sådant samarbete. Malmö stad och Varberg kommun är exempel där man arbetat med åtgärdsprogram för att nå mål och förbättra arbetet med offentliga toaletter med goda resultat.

Idag finns sju toalettbyggnader och fem bajamajor i Uppsala. Under de senaste åren har nya toaletter placerats i bland annat stadsträdgården och vid boulevanen i Ulleråker. Toaletterna är mycket uppskattade och för att tillgodose behov från såväl uppsalabor som besökare av staden behövs fler attraktiva toaletter placerade på strategiska platser. Offentliga toaletter utsätts ofta för skadegörelse som ger högre driftkostnader. Hösten 2020 beslutades att pengarna från Frans Otto Törnlunds stiftelse ska gå till att finansiera sex tanktoalettbyggnader av enklare modell. Dessa placeras i sex parker, varav fem har bajamajor idag.

Utöver kommunens toalettbyggnader finns kommunala toaletter på bland annat bibliotek runtom i staden. Det finns även ett antal icke kommunala toaletter på offentlig platsmark som alla har möjlighet att använda.

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att ge en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för fortsatt utveckling av kommunala offentliga toaletter i Uppsala kommun. Den fokuserar på konkreta åtgärder för att uppnå kommunens mål. Handlingsplanen ska fungera som ett levande dokument och ska tillsammans med *Utformning för offentliga toaletter i Uppsala kommun* och andra dokument vara vägledande vid utförandet av åtgärder.

Omfattning

Handlingsplan för offentliga toaletter i Uppsala kommun är ett kommunalt styrdokument som visar visioner och mål för Uppsala kommuns arbete.

Handlingsplanen ska tillsammans med utformningsdokumentet vara ett underlag i utvecklingen av kommunens offentliga toaletter och ska förtydliga kommunens ambitioner när det gäller kommunala offentliga toaletter. Handlingsplanen gäller centrala Uppsala och stadsdelar samt kransorter i Uppsala kommun.

Handlingsplanen omfattar inte naturområden och badplatser. Tidsramen för handlingsplanen är satt till år 2025.

Ansvar, genomförande och spridning

Gatu- och samhällsmiljönämnden i Uppsala kommun är ansvariga gällande arbetet med offentliga toaletter samt ansvarar för åtgärder och drift.

Mål

Offentliga toaletter i Uppsala ska vara rena, trygga och tillgängliga för alla. De ska även upplevas som attraktiva passa väl in i den befintliga miljön. Det behövs därför olika typer av toaletter på olika platser.

Nya toaletter ska byggas efter behov och placeras på ett strategiskt sätt där människor rör sig. Toaletter ska placeras där flera målpunkter sammanfaller, och vid utflyktsplatser där det förväntas att många människor stannar under flera timmar.

Toaletterna ska vara synliga, tillgängliga för alla och information kring placering och utformning ska vara lätt att hitta och läsa på kommunens hemsida och vid toaletterna.

Toaletterna ska uppfylla de krav kring sanitet, tillgänglighet, identitet och trygghet som ställs i Riktlinjer för offentliga toaletter för att öka användningen och respekten av offentliga toaletter.

Drift och underhåll

Beslut om nya investeringar måste även omfattas av beslut om tillkommande driftkostnader då de är en betydande post i budget.

Placering

Arbetet kring placering av nya offentliga toaletter ska alltid utgå från platser där många människor rör sig som vid knutpunkter, turistattraktioner samt i populära parker och utflyktslekplatser.

Störst fokus ligger kring utflyktsplatser där det finns mycket få alternativ till toalett. Utflyktsplatser lockar besökare från hela staden, vilka ofta stannar på platsen under längre tid. Vad som karakteriserar en utflyktsplats är att det finns

attraktioner som är speciella för platsen och som tilltalar många olika typer av människor. Platsen erbjuder flera olika aktiviteter och angränsar med fördel till flera olika bostadsområden.

I Uppsala innerstad finns andra möjliga toaletter, förutom kommunens offentliga toaletter. Vissa platser i centrum och vid livfulla stadsdelscentrum är dock i behov av en kommunal offentlig toalett, öppen för alla.

Toalettbyggnad med fyra rum vid populära Pelle Svanslös lekplats, i Carolinaparken/Engelska parken.

Identitet

Alla nya toaletter ska ha en tydlig identitet som överensstämmer med Uppsalas arkitekturpolicy samt riktlinjer för Uppsalas stadsmiljö. Nya byggnader bör placeras med omsorg. Stor hänsyn tas till den befintliga miljön som omkringliggande arkitektur, hur människor rör sig på platsen och vilka riktlinjer som finns. Uppsala är en stad med många värdefulla historiska och kulturella miljöer.

Inredning

Inredning för nya toaletter ska vara både funktionell, attraktiv och robust.

Handfat, handtork, tvålump och papperskorg byggs med fördel in i väggen för att motverka vandalisering. Sensorstyrd servering av tvål och vatten är att föredra för ökad sanitet. Krokar ska finnas i varje toaletterum.

Material

Vid nybyggnation av toalett ska materialval för både fasad och inredning vara slitstarka och utgå från att ytorna ska vara enkla att städa, reparera och klottersanera. Slitstarka material är även att föredra vid andra typer av toaletter som vid avtal med näringsidkare och enklare vattentanktoaletter. Exempel på detta är att utsidan av sådan toalett målas i en mörkare nyans som är lätt att klottersanera.

Förbrukningsmaterial

Toalettpapper, tvål och vatten ska finnas. Pappershanddukar bör undvikas då dessa ofta ger upphov till nedskräpning och sabotage och därmed även ökad skötsel.

Skyltning

Alla toalettdörrar bör skyltas med vilken typ av toalett det är, det vill säga om det är en unisextoalett, om den är handikappanpassad eller har skötbord. Alla toalettbyggnader ska skyltas med vilka öppettider som gäller samt telefonnummer för felanmälan.

Fysiska hänvisningsskyltar bör användas på publika platser där stort behov finns av att hänvisa till närmsta toalett. Hänvisningsskyltar för offentliga toaletter bör se likadana ut som övriga hänvisningsskyltar i staden och bör visa inom vilken distans en offentlig toalett finns. All skyltningen ska utgå från Uppsala kommuns riktlinjer för skyltar och vara av samma typ för alla toaletter och därmed bli igenkännligt och lättläst för användaren.

Öppettider

Öppettider borde förekomma för att motverka sabotage, då större delen av sabotagen sker kvälls- och nattetid. Öppettiderna bör variera beroende på besöksintensitet. En övervägning bör göras om platsen används under kvällstid och/eller vintertid eller om vissa toaletter bör hållas stängda under dessa tider.

Sanitär standard

Offentliga toaletter i Uppsala ska upplevas som rena och välskötta och städfrekvensen ska baseras på antalet besökare. Detta kan räknas ut genom att besöksräknare installeras.

Att välja rätt material och inredning redan från början är viktigt för att underlätta städning, reparation och klottersanering. Om toaletterna tas om hand på ett bra sätt ökar också möjligheten för att även användarna får respekt för toaletterna och lämnar dem i ett bra skick. Med en god sanitär standard finns goda möjligheter till en ny syn på offentliga toaletter.

Tillgänglighet

Offentliga toaletter i Uppsala ska vara till för alla. Minst en tillgänglighetsanpassad toalett bör finnas på varje plats där offentliga toaletter finns. Den anpassade toaletten bör även vara utrustad med skötbord. Unisextoaletter är att föredra då dessa möjliggör för att så många som möjligt kan utnyttja de toaletter som finns och att alla människor känner att toaletten är till för dem. Alla toaletter ska planeras för ingång i markplan eller med så lite nivåskillnader som möjligt, och vara tillräckligt stora för att underlätta för användare med till exempel rullatorer.

Trygghet

Hur toaletterna används beror till stor del på vilken den upplevda tryggheten är. Då offentliga toaletter har en historia av att upplevas som otrygga är det extra viktigt att ta med denna aspekt i planeringen av nya toaletter för att ändra synen på offentliga toaletter och öka användningen. Nya toaletter ska placeras synliga och utan tydliga "baksidor". De ska vara väl belysta och inte stå i anslutning till trånga utrymmen, buskage och täta planteringar. Förrum ska undvikas och ingång till toaletterummen ska ske direkt från det offentliga rummet, med fördel i anslutning till gångstråk. För toaletter på utsatta platser kan vaktbolag behöva anlitas för att öka säkerheten.

Information

För att alla användare, såväl Uppsalabor som pendlare och turister, ska kunna använda offentliga toaletter spelar tillgången till information stor roll. God information bör finnas gällande placering och typ av toalett och bör vara tillgänglig både analogt som en karta och digitalt på kommunens hemsida och i en applikation. Informationen bör finnas både som lista och karta.

Informationen kring alla toaletter Uppsala kommun erbjuder bör vara samlad. Därför bör det finnas information även gällande toaletter som drivs av exempelvis Kulturnämnden eller är placerade i naturområden. Informationen bör uppdateras regelbundet. Kontakt bör tas med Destination Uppsala om att lägga till de offentliga toaletterna på deras turistkartor.

Typ av toalett- fler möjligheter

För att öka antalet offentliga toaletter och integrera dem på ett bra sätt i såväl befintliga som nya miljöer krävs ett arbetssätt med fler möjligheter och typer av toaletter. Här presenteras olika typer av toaletter tillgängliga för alla. Beroende på vilken plats som är i behov av toalett avgörs sedan vilken typ som är mest lämpad för platsen. Oavsett typtoalett så ska de mål som ställs i dessa riktlinjer uppfyllas. Kostnader är ungefärliga och har räknats ut med hjälp av referenskommuner. Kostnaderna för drift motsvarar städ två ggr/dag samt underhåll av toaletterna. Ränkteavskrivning tillkommer utöver detta.

Fristående toalettbyggnader

Fristående byggnader kan placeras där platsen tillåter det som i till exempel en park där få andra alternativ till toalett finns. Vid sådana situationer krävs noggrant arbete kring hur den befintliga miljön kommer att påverkas av en toalettbyggnad och arbete läggs ner för att byggnaden ska smälta in i miljön på bästa sätt. Det finns idag goda exempel på fristående byggnader som även har andra funktioner som cykelservice och servering av dricksvatten.

Till vänster: fristående toalettbyggnad vid Groaplan i Gamla Uppsala. Till höger: fristående toalettbyggnad vid Nybron i centrala Uppsala

Investering

Mellan 700-1000tkr/toaletterum. Vid flera rum i samma byggnad blir kostnaderna mindre. En byggnad med tre toaletterum kan kosta omkring 1,5mkr.

Drift

Mellan 30-80tkr/toaletterum/år

Integrerad i annan byggnad

Där möjligheten finns integreras toalett i annan byggnad. Toaletterna har då egen ingång direkt från det offentliga rummet. Det kan vara i en befintlig byggnad eller planeras in i nybyggnationer. Integrerad i annan byggnad smälter toaletten väl in i omkringliggande miljö och är samtidigt tillgänglig och synlig från det offentliga rummet. Exempel på offentliga toaletter integrerad i annan byggnad finns bland annat i Malmö vid Citytunnelns station Triangeln Södra. Här ligger fyra toaletter, med ingång direkt från gata, i samma byggnad som ett café. Cafét har inget ansvar över toaletterna.

Investering

Mellan 300-700tkr/toaletterum

Drift

Mellan 30-80tkr/toaletterum/år/. Hyra till fastighetsägaren tillkommer.

Till vänster: toalett integrerad i café Gula villan i Stadsträdgården. Till höger: offentlig toalett vid dansbanan i Stadsträdgården i Uppsala. Även dusch och faciliteter för båtar som lägger till längs Fyrisån finns i byggnaden.

Exploateringsavtal och dela byggnad med verksamhet

Stora möjligheter till offentliga toaletter finns vid exploatering och renovering. I sådana arbeten ska diskussion kring en offentlig toalett alltid vara med i processen. Potential finns vid förhandlingar mellan kommun och byggherre som vill bygga på kommunal mark.

Ett alternativ är att kommunen har toalett i fastighetsägares byggnad i utbyte mot till exempel uteservering på kommunal mark. Ett annat alternativ är att exploatör bygger och sköter toalett som får användas av alla. Ett avtal sätts upp som även gäller drift och underhåll av toaletterna. Exempel på detta finns i bland annat Jönköpings kommun där en ny restaurang byggdes och där avtal fanns från början att toaletter med egen ingång från det offentliga rummet skulle byggas och skötas av fastighetsägarna.

Investering

Kostnader hos fastighetsägarna.

Drift

Vid överenskommelse ligger kostnader hos fastighetsägarna. Om kommunen sköter drift ligger driftkostnaderna mellan 30-80tkr/toaletterum/år.

Avtal med näringsidkare

Uppsala kommun kan ingå avtal med näringsidkare som till exempel café eller restaurang. Näringsidkaren får ersättning mot att de öppnar sina toaletter även för de som inte är betalande gäster. En dekal sätts upp på platser med sådana avtal för att visa att toaletten är till för alla. Detta system är vanligt förekommande i till exempel Tyskland. Liknande avtal har slutits bland annat i Göteborgs stad och Jönköpings kommun med varierande resultat. Denna typ av toalett används där det finns möjlighet och intresse till samarbete från näringsidkare. Samt där den omkringliggande miljön drar nytta av toalett inne i en verksamhet. Avtalet innebär att näringsidkaren helt och hållet sköter städning av toaletterna och att en ersättning för ökad arbetsbelastning ges av Uppsala kommun. Här bör uppföljning göras så att avtalen följs.

En intresseundersökning bland näringsidkare har genomförts i de centrala delarna av Uppsala. Sju caféer kontaktades under september 2019. Av de tillfrågade var endast en positivt inställd till ett samarbete. De andra sex meddelade att de inte är intresserade av ett samarbete. Ett samarbete planeras att testas under 2021 för att sedan utvärderas.

Investering

Ingen investeringskostnad

Drift

Mellan 20-60tkr/toaletterum/år

Enklare vattentanksmodeller

På platser där miljön tillåter det finns möjlighet att placera ut enklare vattentankstoletter. Detta kan fungera som en temporär lösning i väntan på en permanent toalett. Vattentankstoletter kan även fungera som undersökning för att se om en plats har behov av en toalett. Miljöer som detta kan fungera i är naturnära miljöer där trycket på besökare inte är så stort. Det är viktigt att även toaletter av enklare modell når upp till de mål som ställs i dessa riktlinjer.

Det finns idag cirka 25 stycken vildmarkstoletter av denna typ i Uppsala kommun. Bland annat vid badplatser och naturområden.

Investering	Mellan 110-350tkr
--------------------	-------------------

Drift	Mellan 30-80tkr/toaletterum/år
--------------	--------------------------------

*Till vänster: enklare vattentanktoalett i Gränbyparken, vägg målad av skolelever.
Till höger: vattentanktoalett vid Tullgarnsparken.*

Reklamfinansierade toaletter

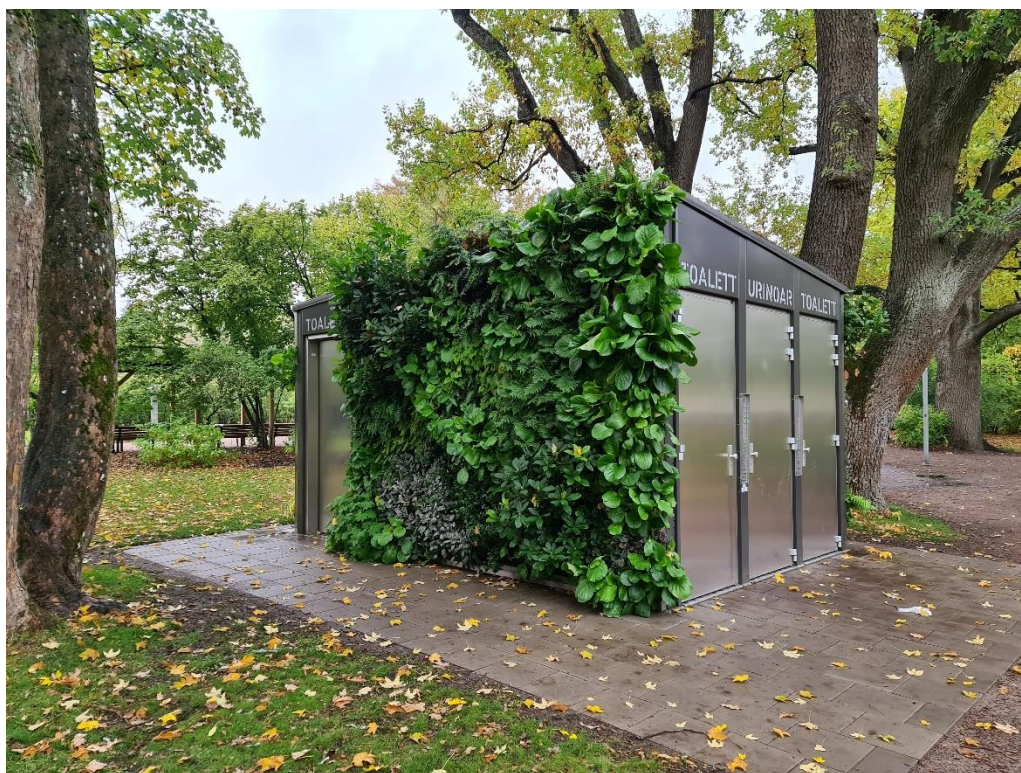
Idag har ett reklamföretag två pelartoaletter i Uppsala centrum som har finansierats och tagits hand om i utbyte mot reklamplatser i centrum. Tidigare erfarenhet och bedömning visar att den typen av reklamfinansierade toaletter för närvarandet inte är fördelaktigt för kommunen. Detta då de som finns idag sköts dåligt och inte är tillgängliga för alla besökare på grund av deras storlek och att de ofta är ur funktion. Reklamfinansierade toaletter kan vara ett bra alternativ inför framtiden om nya förslag som är mer fördelaktiga för Uppsala kommun läggs fram. I många andra kommuner arbetar man med reklamfinansierade toaletter. Vid kommande avtalsförhandlingar är funktionskravet viktigt.

Investering

Sker i utbyte mot reklamplatser i staden. Kostnad för grundläggning och mediadragning faller på kommunen

Drift

I avtal ingår drift vanligtvis. Driftkostnad för vatten och el, mellan 10-25tkr/byggnad beroende på antal rum, storlek och funktion.

Reklamfinansierad fristående toalettbyggnad i Stadsträdgården vid lekplatsen, "Djungeltoaletten"

Uppföljning

Stadsbyggnadsförvaltningen är ansvarig för handlingsplanen och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. De uppställda målen i handlingsplanen följs upp årligen.

Relaterade dokument

1. Handlingsplanen för offentliga toaletter i Uppsala kommun

Tidplan och kostnader för offentliga toaletter 2021-2025

Bilaga till Handlingsplan för offentliga toaletter GSN-2020-02474

Vid reklamfinansiering

Stadsdel	Placering	Tillverkningsår	Typ av toalett	Åtgärder	Årtal åtgärd	Driftkostnad/år	Investeringskostnad	Driftkost i tkr i snitt per år	Investeringskostnad	Driftkost i tkr i snitt per år, media	Investeringskostnad, media och grundläggning
Centrum	Nybron	1995	Fristående,	Löpande reparationer. Inga större åtgärder för tillfället, eventuell rivning och ersättning av ny byggnad vid Fyrstorg i samband med upprustning av torget. Flyttas eller rivs	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 2 000tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	165	2 000	20	300
Fjärdingen	Café Gula villan	1990	Integrerad,	Inga åtgärder		ca. 30-80 tkr/rum		55			
Fjärdingen	Stadsträdgården: Dansbanan	2015	Integrerad,	Löpande reparationer. Inga större åtgärder för tillfället.		ca. 30-80 tkr/rum		220			
Fjärdingen	Stadsträdgården: Lekplatsen	2019	Fristående, 2 rum +	Reklamfinansierad.		ca. 10-25 tkr		20			
Fyrisån	Söder om Islandsfallet	2019	Flytande	Inga åtgärder		ca. 30-80 tkr/rum		55			
Gamla Uppsala	Grooplan	2020	Fristående,	Inga åtgärder		ca. 30-80 tkr/rum		110			
Gränby/Löten	Gränbyparken	2020	Tanktoalett	Byte av befintlig tanktoalett	2021	ca. 30-80 tkr/rum		55	110		
Kungsängen	Husbilsparkeringen	2016	Fristående,	Inga åtgärder		ca. 30-80 tkr/rum		110			
Kungsängen	Tullgarnsparken	2015	Tanktoalett	Inga åtgärder		ca. 30-80 tkr/rum		55	110		
Kvarngärdet	Kapellgärdesparken	2020	Tanktoalett	Byte av befintlig tanktoalett	2021	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Kåbo	Carolinaparken/Engelska parken	2014	Fristående,	Löpande reparationer. Inga större åtgärder för tillfället.		ca. 30-80 tkr/rum	Begagnad toa som rustades ca 1 000 tkr	220			
Sala backe	Källparken	2020	Tanktoalett	Byte av befintlig tanktoalett	2021	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Ulleråker	Boulebanan	2020	Tanktoalett	Fastighetstaben		ca. 30-80 tkr/rum					
Valsätra	Valsätraparken	2020	Tanktoalett	Byte av befintlig tanktoalett	2021	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Årsta	Årstaparken	2020	Tanktoalett	Byte av befintlig tanktoalett	2021	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Summa								1 285	660	20	300

Föreslagna centralt

Centrum	Centrum nordost		Fristående,	Fristående toalettbyggnad alt. integrerad	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	165	1 500	20	300
Eriksberg	Norbyvreten		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2021	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Fjärdingen	Odinslund		Fristående,	Fristående toalettbyggnad	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 2 000tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	220	2 000	20	300
Flogsta	Flogstaparken		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2022	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Fålhagen	Vallbydungen		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2024	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Gottsunda	Musikparken		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2024	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Luthagen	Vasaparken		Fristående,	Fristående toalettbyggnad alt. integrerad	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	165	1 500	20	300
Nyby	Kastellparken		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2022	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Polacksbacken	Siegbahnsparcken		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Sävja	Sara Lisas park		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2022	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Summa								935	5 770	60	900

Föreslagna kransorter

Björklinge	Centrum		Fristående,	Fristående toalettbyggnad	2024	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 mkr	55	110	20	300
Järlåsa	Ej beslutat		Fristående,	Fristående toalettbyggnad	2025	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 mkr	55	110	20	300
Storvreta	Ej beslutat		Fristående,	Fristående toalettbyggnad	2025	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 mkr	55	110	20	300
Storvreta	Rörparken		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Vänge	Ej beslutat		Tanktoalett	Ny tanktoalett	2025	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 110 tkr	55	110		
Summa								275	550	60	900

Utbyte från tanktoalett till stationär i fristående byggnad

Kvarngärdet	Kapellgärdesparken	2020	Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Sala backe	Källparken	2020	Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Ulleråker	Boulebanan	2020	Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Valsätra	Valsätraparken	2020	Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Årsta	Årstaparken	2020	Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Eriksberg	Norbyvreten		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Flogsta	Flogstaparken		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Fålhagen	Vallbydungen		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Gottsunda	Musikparken		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300

Nyby	Kastellparken		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Polacksbacken	Siegbahnsparcken		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Sävja	Sara Lisas park		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Summa								1 320	18 000	240	3 600

Storvreta	Rörparken		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Vänge	Ej beslutat		Tanktoalett	Fristående toalettbyggnad 2 rum	2023	ca. 30-80 tkr/rum	ca. 1 500tkr för fristående alt. ca. 300-700 tkr för integrerad	110	1 500	20	300
Summa								220	3 000	40	600

Totalt	4 035	27 980	420	6 300
---------------	--------------	---------------	------------	--------------

Driftkostnad 2021	1 340
--------------------------	--------------